

המקדש בערלה כולי אינה מקודשת –

One who betroths with *Orloh*, etc.; she is not betrothed

Overview

Our משנה states if one is מקדש a woman with ערלה or כלאי הכרם, etc. (various items which are אסורין בהנאה), the woman is not מקודשת. [However if he sold these items and was מקדש her with the money she is מקודשת.] Our תוספות first explains why she is not מקודשת, and continues to explain why the משנה omitted other הנאה אסורי הנאה.

פירוש¹ לפי שאיסור² הנאה³ -

The explanation why she is not מקודשת is because they are אסורי הנאה.

תוספות asks:

ואם תאמר אמאי אינה מקודשת הא שרי ליהנות ממנו שלא כדרך הנאתו -

And if you will say; why is she not מקודשת, for it is permitted to derive benefit from אסורי הנאה, provided the derived benefit is not in the usual manner

כדאמר בפרק כל שעה⁴ (פסחים דף כד,ב) -

As the גמרא states in שעה כל שעה?

תוספות answers:

ויש לומר בכאן מיירי דליכא שוה פרוטה אלא כדרך הנאתו⁵ -

And one can say; here it is a case where it is worth a פרוטה, only if it is used כדרך הנאתו (in a normal manner).

תוספות offers an alternate answer:

¹ This seems to be obvious; it is not clear what תוספות means by (explaining it, and) inserting the term, פירוש. Perhaps it should read פירש רש"י (or perhaps it is merely an introduction to the following question).

² Others amend this to read, לפי שאיסור הנאה הן (instead of אסורי הנאה הן).

³ To be מקדש a woman with כסף, one needs to give her something which is worth at least a פרוטה. However these items, which are אסורין בהנאה, they are worthless, since one is prohibited to derive any benefit from them.

⁴ The גמרא there states; א"ר אבהו אמר ר' יוחנן כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהן אלא דרך הנאתן למעוטי מאי אמר רב שימי בר אשי (which is normally used for eating [if it were permitted]) of a שור הנסקל (which makes it אסור בהנאה). If one put this חלב on a wound as a palliative (which is not the דרך הנאתו of חלב) he is פטור. Therefore, since the חלב has some value (even if it may be less than the value of a חלב which is used הנאתו), why is the woman not מקודשת? See 'Thinking it over'.

⁵ The assumption is that anything is worth more if it can be used in a normal manner, as opposed if it can only be used in an unusual manner (its value will be decreased since its usage is limited). Therefore if we assume he was מקדש her with this איסור הנאה, which (if it were not אסור בהנאה) would be worth a פרוטה (or slightly more than a פרוטה), so its value הנאתו would be less than a פרוטה, therefore she is not מקודשת. According to this answer if the איסור הנאה was substantial enough that it is worth a פרוטה even הנאתו, she would be מקודשת!

אי נמי יש לומר דמייירי שפיר דאיכא שוה פרוטה אף שלא כדרך הנאתו -

Or one may also say; that indeed it is a case where it is worth a פרוטה, even when it is used שלא כדרך הנאתו -

מכל מקום כיון שהאשה סבורה שיש לה ליהנות דרך הנאתו ואינו כן⁶ לא סמכה דעתה -
Nevertheless (she is not מקודשת), for since the woman assumes that she should have the right to benefit from this item כדרך הנאתו, but factually it is not so (it is not as she assumes), therefore her mind is not secure to depend on this type of קידושין -

והוי מקח⁷ טעות -

And it is considered a mistaken (sale) [קידושין].

asks: תוספות

ואם תאמר ואמאי לא חשיב בהך מתניתין פיגול⁸ ונותר⁹ וטמא¹⁰ -

And if you will say; but why did not this משנה mention וטמא, among the פיגול נותר, with which one cannot be מקדש a woman?

answers: תוספות

ויש לומר דבקדשים לא קא מייירי -

And one can say; that this משנה is not discussing קדשים (meaning קרבנות).

anticipates a difficulty: תוספות

והא דלא חשיב חמץ בפסח -

And the reason the משנה did not mention that if one is מקדש with חמץ on פסח that she is not מקודשת -

replies: תוספות

משום דקסבר כרבי יוסי הגלילי דשרי בהנאה בפרק כל שעה (שם דף כג, א) -

Because the תנא of this משנה agrees with ריה"ג who states in שעה כל שעה that חמץ פרק

⁶ Were we to understand the משנה is (only) in a case where the woman was not aware that he is giving her something which is אסור בהנאה, so תוספות answer is readily understood; she assumed to be receiving something of a greater value, while in fact she is receiving something of a lesser value; this is indeed קידושי טעות. However it would seem that the משנה is discussing all cases even when she was aware that it was אסורי הנאה and nevertheless she is not מקודשת. See 'Appendix'.

⁷ This is amended to read, והוי קידושי טעות (instead of מקח טעות).

⁸ פיגול (meaning despicable) is when the כהן thinks during the קרבן process (the שחיטה, etc.) that he intends to (sprinkle the blood, or) eat the קרבן, either not in its proper place (outside ירושלים), or not in its proper time (after two days). In either case the קרבן becomes פיגול immediately and it is אסור בהנאה (it needs to be burnt).

⁹ נותר (left over) is when the meat of the קרבן remained after its expired time (for חטאת ואשם וכו' a day and a night), for שלמים וכו' two days and a night). The נותר meat must be burnt and it is אסור בהנאה.

¹⁰ אסור בהנאה meat which came in contact with a טמא דבר (even a טומאה) becomes טמא and must be burnt and is אסור בהנאה.

– מותר בהנאה is בפסח

תוספות anticipates an additional difficulty:

והא דלא חשיב עבודת כוכבים -

And the reason the משנה does not mention idols which are אסור בהנאה —

replies: תוספות

משום דלא שייך למיתני ביה מכרן וקידש בדמיהן מקודשת -

Because the סיפא of the משנה, which states; ‘if he sold the איסורי הנאה and was מקדש her with that money she is מקודשת’, is not applicable to ע"ז -

שהרי עבודת כוכבים תופסת דמיה¹¹ ושביעית אחר¹² הביעור:

For **ע"ז** 'grasps' its money, as it is also regarding **שביעית** after the time of **ביעור**.

Summary

איסורי הנאה שלא כדרך are invalid either where the הנאה is less than a פרוטה, or even in all cases since the woman is not סמכה דעתה. Other איסורי הנאה are not included for various reasons.

Thinking it over

שלא כדרך writes that it is permitted to derive benefit from איסורי הנאה if it is כדרך, and cites the גמרא in פסחים.¹³ However, the גמרא there (merely) states that he is פטור (from a קרבן), but not that it is permitted!¹⁴

Appendix¹⁵

See the סבורה וכו' לא סמכה דעתה (on what תוספות states that the רש"י who writes that התקדשי לי במנה ונתן לה דינר ה"ז מקודשת וישלים, דהכא לא סמכה התקדשי לי במנה ונתן דעתה. From his question and answer it appears that just like by ערלה ונתן, where the woman is מקודשת since she assumes that he will be giving her a מנה, even though presently he only gave her a דינר, similarly here too when he told her התקדשי לי with this apple of ערלה, she assumed that he will be

¹¹ If one sells the ע"י, the money is also אסור בהנאה. The ע"י grasps (it extends to) the money, as opposed to the other איסורי הנאה in our משנה where the money acquired by selling the איסורי הנאה is מותר בהנאה.

¹² The same rule of דמיה תופס applies to the איסור שביעית as well. It is not clear whether תוספות maintains that שביעית לאחר הביעור is an איסור הנאה and this is an explanation why it is not mentioned (since it is תופס דמיו), or תוספות merely mentions it as a corollary to ע"ו (they are both תופס דמיו). See אוצר מפרשי התלמוד # 88-9. See תוס' נה, ד"ה ושני [TIE 'Thinking it over'].

¹³ See footnote # 4.

¹⁴ See אוצר מפרשי התלמוד # 45 onwards regarding פסחים כה,ב.

¹⁵ See footnote # 6.

giving her the full value of an apple (let us say a דינר), even though the actual value of this ערלה apple is merely a פרוטה (or somewhat more). And therefore there is reason to argue that she should be מקודשת (with this apple of ערלה) and ישלים, he should pay her the full value of a regular apple. Therefore תוספות answers that by דינר the woman is סומך דעת that the דינר is the beginning of the payment for the מנה,¹⁶ however here she is not סמכה דעתה that he will give her anything more¹⁷ than this apple of ערלה and therefore she is not מקודשת.¹⁸

¹⁶ It is 'normal' that when one promises a (large) sum that he pays it in installments.

¹⁷ His intention may have been that she should be מקודשת with the הנאה of שלא כדרכו, which is merely worth a פרוטה (or so), however she is assuming that she is to receive the full value of an ordinary apple, but he may not realize it, therefore she is לא סמכה דעתה.

¹⁸ For other possible explanations see # 62-3. אוצר מפרשי התלמוד